

INFORMATIE VOOR
VERTEGENWOORDIGERS
BEWONERS VERPLEEGHUIZEN

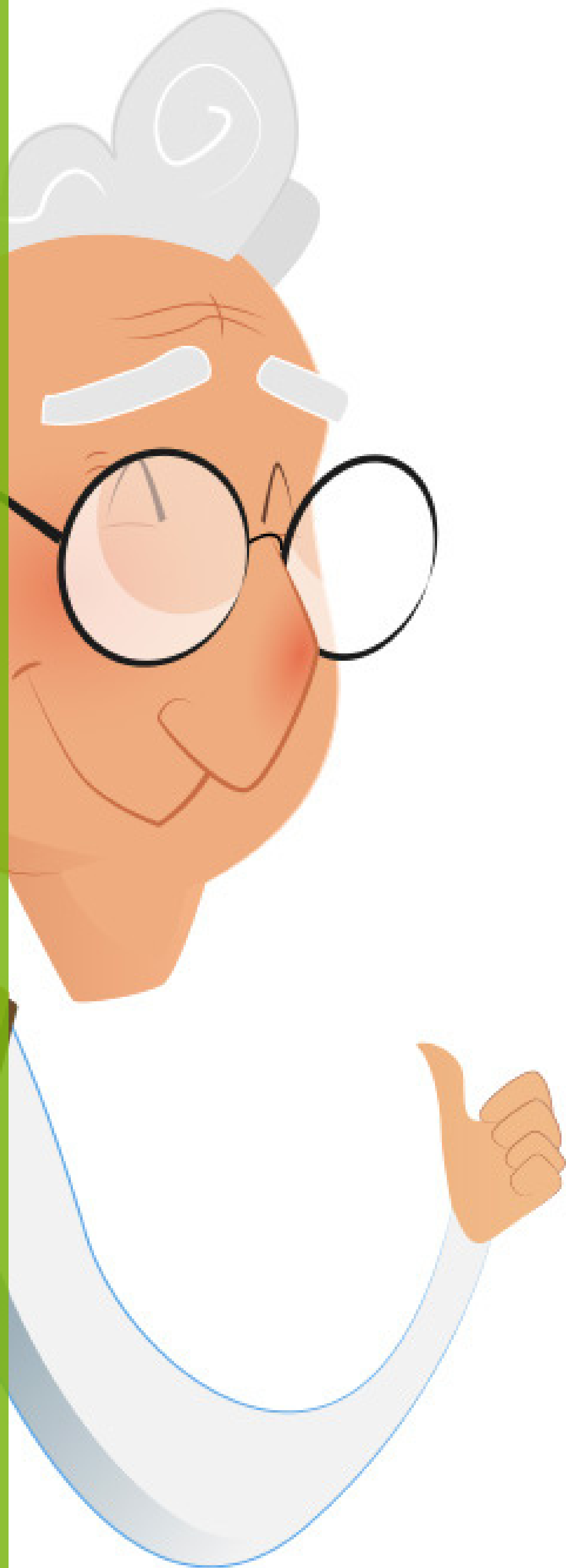
WET ZORG EN DWANG

Nieuwe wet over onvrijwillige zorg
voor mensen met een
verstandelijke beperking en
mensen met een
psychogeriatrische aandoening

'LEVEN IN VRIJHEID & VEILIGHEID'

VAN REGELS NAAR RELATIES

Vertegenwoordiger en de Wet zorg en dwang

Dit is een folder geven wij uitleg over de Wet zorg en dwang, ook wel Wzd genoemd.

We vertellen wat deze wet voor u als vertegenwoordiger betekent.

Deze wet gaat over onvrijwillige zorg voor mensen met een verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoening, zoals dementie.

Deze folder is speciaal geschreven voor vertegenwoordigers van mensen die met gedwongen zorg te maken kunnen krijgen.

Er is ook een folder beschikbaar voor mensen met een psychogeriatrische aandoening. U vindt deze en andere informatiefolders op onze website.

Andere informatiefolders kunt u vinden op de internetpagina:

www.dwangindezorg.nl

De Wet zorg en dwang gaat over onvrijwillige zorg.

Vrijwillige zorg is het uitgangspunt. Onvrijwillige zorg is het laatste redmiddel.

Onder onvrijwillige zorg verstaat de wet zorg waarmee de bewoner of zijn vertegenwoordiger niet instemt en zorg waarmee de vertegenwoordiger heeft ingestemd maar waartegen de bewoner zich verzet.

De Wet zorg en dwang vraagt dat iedere bewoner een vertegenwoordiger heeft die de beslissing neemt waarvoor de bewoner wilsonbekwaam is. Wilsonbekwaam wil zeggen dat de bewoner geen beslissing kan nemen of de gevolgen van zijn beslissing niet kan overzien. Een arts of verpleegkundig specialist stelt vast of iemand ter zake wilsonbekwaam is.

Onvrijwillige zorg kan alleen als uiterste middel worden overwogen indien het noodzakelijk is om 'ernstig nadeel' als 'het bestaan van of ernstig risico hier op' te voorkomen.

Denk hierbij aan:

- levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, ernstig verstoorde ontwikkeling voor of van de bewoner of een ander.
- bedreiging van de veiligheid van de bewoner al dan niet doordat hij/zij onder invloed van een ander raakt.
- de situatie dat betrokkene met hinderlijk gedrag agressie van anderen oproept.
- de situatie dat de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.

Wie is de vertegenwoordiger?

Wettelijk is vastgelegd wie vertegenwoordiger van een wilsonbekwame bewoner kan zijn:

- een curator of mentor (benoemd door de rechter)
- een schriftelijke gemachtigde (benoemd door de wilsbekwame bewoner zelf in een schriftelijke verklaring)
- de (wilsbekwame) echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel van de bewoner (niet benoemd, vrijwillig)
- kind, broer, zus, kleinkind (niet benoemd, vrijwillig)

Deze opsomming is in volgorde.

Bij beslissingen over zorg, ondersteuning en/of behandeling kijken wij dus eerst of er een mentor of curator is. Dan of er een schriftelijk gemachtigde is. Als deze er niet is of de gemachtigde wil de rol van vertegenwoordiger niet op zich nemen, dan kan de partner de vertegenwoordiger zijn.

Is deze er niet of kan/wil hij geen beslissing nemen, dan kan een van de genoemde familieleden als vertegenwoordiger optreden.

Voor bewoners zonder vertegenwoordiger is Brentano verplicht een mentor aan te wijzen via de rechtbank.

Wilsonbekwaam

De Wet zorg en dwang regelt de werkwijze wanneer er onvrijwillige zorg kan worden toegepast als de bewoner niet instemt met de 'gedwongen' zorg.

Een bewoner is wilsbekwaam, tenzij is vastgesteld dat hij dat niet is.

De Wet zorg en dwang bepaalt dat degene die de wilsonbekwaamheid van de bewoner beoordeelt daartoe deskundig moet zijn en daarbij overeenkomstig de gangbare richtlijnen te werk moet gaan.

Deze deskundige moet dit ook bespreken met de vertegenwoordiger van de bewoner.

Worden de deskundige en de vertegenwoordiger het niet eens over de vraag of de bewoner wilsonbekwaam is, dan beoordeelt een onafhankelijke deskundige of de bewoner ter zake van zijn zorg en behandeling wilsonbekwaam is.

In het zorgdossier van de bewoner wordt vastgelegd voor welke onderwerpen de bewoner wilsonbekwaam is.

Als de bewoner of zijn vertegenwoordiger het niet eens is/zijn met de uitkomst van de beoordeling van de wilsbekwaamheid, kan hij de hulp inroepen van de cliëntenvertrouwenspersoon Wzd. Eventueel samen of alleen kan hij hierover, via het Ombudsteam van Brentano, een klacht indienen bij de speciale Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ).

De zorgverantwoordelijke

De zorgverantwoordelijke draagt zorg voor het opstellen, het uitvoeren, het evalueren en zonodig het periodiek opstellen van het zorgplan. Dit doet de zorgverantwoordelijke in overleg met de bewoner of de vertegenwoordiger.

Bij Brentano is de rol van zorgverantwoordelijke toebedeeld aan de Coördinerend Verpleegkundige. In de Wet zorg en dwang heeft hij/zij een belangrijke taak.

De zorgverantwoordelijke moet erop toezien dat het zorgplan wordt geschreven. Dat het zorgplan met de bewoner en/of vertegenwoordiger wordt besproken, wordt uitgevoerd en regelmatig wordt geëvalueerd.

Recht op inzage in medische informatie

Een vertegenwoordiger heeft in principe recht op informatie en inzage in of een kopie van dat deel van het zorgdossier dat gaat over die onderwerpen waarop de bewoner wilsbekwaam is. De vertegenwoordiger krijgt alleen de informatie die nodig is om beslissingen over de desbetreffende zorg te nemen.

Wanneer moet de vertegenwoordiger toestemming geven

Een zorgverlener die (onvrijwillige) zorg of een behandeling dient te verstrekken aan een ter zake wilsonbekwame bewoner, moet toestemming vragen aan de vertegenwoordiger.

De vertegenwoordiger moet de bewoner zo veel mogelijk betrekken bij de beslissing. Ook de zorgverlener moet altijd proberen te overleggen met de bewoner en op een voor hem begrijpelijke wijze informatie verstrekken.

Vertegenwoordigers hebben er ook recht op om op een volledige en begrijpelijke wijze geïnformeerd te worden over de zorg en de hierop betrekking hebbende keuzes, ook op het gebied van onvrijwillige zorg.

Dit is bijvoorbeeld de taak van de behandelaar.

Maar in de praktijk is de Eerst Verantwoordelijke Verzorgende het dagelijks aanspreekpunt voor familie. Vertegenwoordigers hebben er ook recht op om op een volledige en begrijpelijke wijze geïnformeerd te worden over de zorg en de hierop betrekking hebbende keuzes, ook op het gebied van onvrijwillige zorg.

Dit is bijvoorbeeld de taak van de behandelaar.

Maar in de praktijk is de Eerst Verantwoordelijke Verzorgende het dagelijks aanspreekpunt voor familie.

Het is belangrijk dat vertegenwoordiger geïnformeerd wordt over:

- de aanleiding voor de toepassing van de maatregel - welk gevaar of risico loopt de bewoner zonder toepassing van de onvrijwillige zorg
  - de voor- en nadelen van de toepassing van de onvrijwillige zorg
  - mogelijke alternatieven en de voor- en nadelen van deze alternatieven
  - de rechten van de vertegenwoordiger om een maatregel niet te accepteren.
- De vertegenwoordiger kan hiervoor ook de cliëntenvertrouwenspersoon Wzd inschakelen. De Coördinerend Verpleegkundige beslist in zijn/haar rol als zorgverantwoordelijke uiteindelijk of een maatregel wel of niet wordt toegepast.

Wanneer geen overeenstemming over de maatregel wordt bereikt moet volgens de Wet zorg en dwang een stappenplan gevolgd worden.

De vertegenwoordiger heeft een andere mening dan de bewoner

Het kan voorkomen dat de bewoner bepaalde zorg wel wil, terwijl de vertegenwoordiger dat niet wil. De wilsbekwame bewoner beslist, ook als zijn vertegenwoordiger een andere mening heeft.

Het is wel belangrijk om daar goed met elkaar over te praten.

Wat vindt de bewoner? Wat vindt de vertegenwoordiger en wat vindt de zorgmedewerker? Vaak kom je samen tot goede oplossingen, maar soms lukt dat niet.

Als de bewoner weet waar hij over besluit en tot een andere beslissing komt dan zijn vertegenwoordiger, kan dat.

Voor de ter zake wilsonbekwame bewoner treedt de vertegenwoordiger op. Als er sprake is van (dreigend) ernstig nadeel, zal deze onvrijwillige zorg na het zorgvuldig doorlopen van het stappenplan toch gegeven kunnen worden.

Ook al is de bewoner, noch de vertegenwoordiger het er mee eens.

Dat geldt ook soms andersom. Via het stappenplan wordt altijd geprobeerd om eerst minder ingrijpende alternatieven in te zetten.

Stappenplan

De Wet zorg en dwang heeft als uitgangspunt dat de bewoner alleen vrijwillige zorg ontvangt. Onvrijwillige zorg is altijd het laatste middel en komt slechts dan aan de orde wanneer minder ingrijpende middelen onvoldoende uitkomst bieden.

Wanneer er door betrokkenen geen overeenstemming wordt bereikt over de in het zorgplan opgenomen onvrijwillige zorg dan moet het stappenplan uit de Wet zorg en dwang worden doorlopen.

De bewoner en de vertegenwoordiger worden nauw betrokken bij het doorlopen van alle in het stappenplan opgenomen stappen. Zij mogen bij iedere overleg aanwezig zijn. Ook kunnen zij ondersteuning vragen van de cliëntenvertrouwenspersoon Wzd bij die overleggen. Het stappenplan houdt het volgende in:

Stap 1

De zorgverantwoordelijke overlegt met minstens één andere deskundige van een andere discipline of er andere mogelijkheden zijn voor vrijwillige zorg.

Stap 2

Als blijkt dat er geen andere mogelijkheden zijn voor vrijwillige zorg, dan komen er uitgebreidere overleggen met meer deskundigen. Hier zit een deskundige van een andere organisatie bij als het niet lukt om de onvrijwillige zorg tijdig af te bouwen.

Stap 3

Als het echt anders kan, komt het in het zorgplan te staan dat onvrijwillige zorg echt nodig is. Dan moet eerst een speciale Wzd-functionaris toestemming geven voor de onvrijwillige zorg.

Het stappenplan moet altijd worden gevolgd als er sprake is van een wilsbekwame bewoner (niet kunnen overzien van de gevolgen van de beslissing) als de bewoner zich niet verzet (en eventueel de wettelijk vertegenwoordiger wel instemt) bij de volgende situaties:

- medicatie die het gedrag of vrijheid van de bewoner beïnvloedt en niet volgens professionele richtlijnen wordt voorgeschreven. Bijvoorbeeld het slikken van medicijnen voor gedrag, die eigenlijk ergens ander voor bedoeld zijn
- beperking van de bewegingsvrijheid
- insluiting

De cliëntenvertrouwenspersoon Wzd

De wet heeft geregeld dat er altijd een cliëntenvertrouwenspersoon Wzd moet zijn waar u, als vertegenwoordiger, gebruik van kunt maken. U heeft recht op ondersteuning bij vragen en klachten over onvrijwillige zorg. De cliëntenvertrouwenspersoon Wzd biedt die ondersteuning. Deze cliëntenvertrouwenspersoon is niet in dienst bij Brentano, maar werkt onafhankelijk van onze zorgorganisatie en is er speciaal voor de bewoner of vertegenwoordiger.

Op bijgaande flyer staat wie de cliëntenvertrouwenspersoon Wzd bij Brentano is en hoe u een afspraak kunt maken. Dit staat ook op de website van Brentano vermeld.

De cliëntenvertrouwenspersoon Wzd heeft tot taak de bewoner of de vertegenwoordiger van advies of bijstand te verlenen in aangelegenheden die samenhangen met het verlenen van onvrijwillige zorg aan de bewoner, met zijn opname of verblijf in een van onze locaties of met het doorlopen van een klachtenprocedure. Dit indien de bewoner of vertegenwoordiger hier om verzoekt.

Alles wat met de cliëntenvertrouwenspersoon Wzd wordt besproken is vertrouwelijk en valt onder de geheimhoudingsverplichting. Wanneer de bewoner of zijn vertegenwoordiger geen uitdrukkelijke toestemming verleent mag de cliëntenvertrouwenspersoon geen informatie delen of bespreken met derden.

Klachten

In de Wet zorg en dwang is een apart klachtenrecht opgenomen. Voor de behandeling van Wzd-klachten is Brentano aangesloten bij de Klachtencommissie Onvrijwillige zorg (KCOZ). Klachten kunnen niet rechtstreeks bij de KCOZ worden ingediend, maar worden ingediend bij Brentano. Brentano neemt vervolgens contact op met het secretariaat KCOZ en krijgt een code waarmee ingelogd kan worden op het portaal en de klacht veilig kan worden geüpload. De KCOZ neemt contact op met degene die heeft ingediend en de klager. De klager krijgt ook een code waarmee hij/zij kan inloggen op het portaal KCOZ. Zowel de klager als degene op wie de klacht betrekking heeft heeft via het portaal altijd inzage in het klachtendossier.

e-mail : klachten-wzd@brentano.nl

Meer weten over de Wet zorg en dwang?

Neem contact op met de cliëntenvertrouwenspersoon Wzd die werkzaam is voor Brentano. Ook vindt u meer informatie op de volgende website:

www.dwangindezorg.nl

Bronvermelding;

Belangennetwerk KansPlus (Houten),

in opdracht van het ministerie van VWS

WET ZORG EN DWANG

Stichting Brentano Amstelveen
Populierenlaan 21
1185 SE Amstelveen
Tel (020) 2378000
info@brentano.nl
www.brentano.nl

01-01-2023